

Dolenjski list

Glasilno Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 5

NOVO MESTO, 3. februarja 1951

Izhaja tedensko

Pripravimo se na volitve

19. januarja je bila v Ljubljani seja Glavnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije, na kateri so razpravljali o pripravah za volitve v Ljudsko skupščino Ljudske republike Slovenije, ki bodo letos 18. marca. Po uvodnih besedah predsednika Glavnega odbora OF Josipa Vidmarja je govoril sekretar IO OF Miha Marinko o nalogah Osvobodilne fronte za volitve v novo republiško skupščino. Soglasno je bil sprejet proglas OF za volitve v Ljudsko skupščino LRS.

Slaba 2 meseca nas ločita od drugih volitev v Ljudsko skupščino naše republike. Huro bosia minila v najrazličnejših pripravah, ki stoje v teh dneh pred frontnimi organizacijami dolenjskih okrajev. Za nami so volitve okrajnih ljudskih odborov, z njimi pa tudi izkušnje, da smo na Dolenjskem pred zadnjimi volitvami veliko premalo naredili! Slab uspeh volitev v nekaterih okrajih, predvsem v novomeškem, nam je to dovolj prepričljivo potrdil. Napak zato ne bomo ponavljali. — Okrajni odbor OF so že sestavili nacije, kako bomo v prihodnjih tednih pozivili politično delo in ga ponesli v zadnjo dolenjsko vas. Delegati okrajnih zborov Fronte so medtem že sprejeli — ali pa bodo v teh dneh — pomembne sklepe za čim bolj živahne in prepričljive sestanke, ki jih bodo sklicevale organizacije OF.

Ne gre samo za reševanje organizacijskih vprašanj volitev, ki so pred nami. Seveda je važno, da bomo volitve seznanili s kandidati — bodočimi posanci slovenske Ljudske skupščine, z njihovim delom in pozirvanjem za napredek naše republike, rožeg razlaganja teh vprašanj pa bo treba na sestankih predvsem osvetliti vsa politična vprašanja, ki danes tako živo zanimajo sihernega človeka. Ogromno je vprašanj, na katera si želijo ljudje jasnih odgovorov. Zanimajo jih mednarodni dogodki, zunanja politika našega vodstva, razvoja našega gospodarstva, ogromno je ugibanja, kakšen bo mednarodni razvoj; ljudje sprašujejo o Koreji itd. O vsem tem, pa o govorin tovariša Tito in kardelja ob Novem letu in odgovorih ter izjavah tujim časnikarjem ljudje v mestu in na vasi živo razpravljajo. Volilne priprave morajo zato računati na dejstvo, da zeli ogromna večina naših ljudi na vsa ta vprašanja pojasniti. Aktivisti Fronte se bodo morali usposobiti, da bodo lahko dali jasne odgovore na vsa vprašanja, tudi na tista o mednarodnih dogodkih.

Politično delo množičnih organizacij pred volitvami mora postati ziva stvar, ki bo privabila sihernega člana Fronte, sihernega državljanja na pogovor, na množični sestanek. Nobeno vprašanje ne sme ostati brez odgovora, zavežati se moramo, da bo napela tudi tkrat protiljudska pesnica naših sovražnikov vse sile proti volitvam in proti kandidatom. Ves čas bodo trosili sovražniki napredka zlobne opazke, izmišljotine in laži med naše ljudstvo; nobena umazanija jim ne bo odveč, tudi izrabljanja verskih čustev preprosiga dolenjskega človeka ne bodo pozabili! Njer ne bo delala frontna organizacija, tam bo žel uspehe zakrinkani sovražnik, ki si danes želi vojne, razdejanja in novih zločinov.

Treba bo odločno povedati, kakor je dejal tov. sekretar Marinko, vsem našim volivcem tole:

razlogi kot osebno nezadovoljstvo zaradi obveznih odkupov, zaradi pomanjkanja tega ali onega, nezadovoljstvo zaradi morebitnih poedinih nepravilnih upravnih postopkov, kakor tudi delni pomisleki o pravnosti gospodarske in demokratično-socialistične smeri našega razvoja, ne bodo smeli biti razlog za slabo, protiljudsko opredelitev pri volitvah — če se seveda neko noče postaviti na stran naših nasprotnikov, ki groze naši neodvisnosti, ki ogražajo mir.

Vsakemu volivcu bomo zato jasno povedali: naš NAJVEČJI PRISPEVEK ZA MIR je izpolnjevanje dolžnosti na gospodarskem in vseh drugih področjih, je krepitev politične enotnosti in obrambne sposobnosti. Nismo in ne bomo odstopili od naše socialistične smeri. Svobodne volitve v Ljudsko skupščino LRS, druge po osvoboditvi, bodo nov dokaz, da so naše ljudstvo, naša Partija in tovariš Tito neločljiva celota.

ZBOR FRONTE V NOVEM MESTU je predlagal kandidate za drugo Ljudsko skupščino

Kandidat Novega mesta — tovarišica Vida Tomšič

Novo mesto, 29. januarja

Uvod v predvolilne priprave novomeškega okraja je bil nedeljski zbor Fronte. Iz vseh pa tudi povabljeni sekretarji odborov OF. Cez 160 aktivistov se je na zboru seznanilo delov okraja so prihiteli delegati, poleg njih z obširnimi nalogami, ki so pred nami v tednih do 18. marca — dneva volitev. Politični pregled je dal v strnjeni sliki predsednik okrajnega odbora OF tov. Martin Zugelj, Glvni odbor OF Slovenije pa je zastopal njegov član tov. Janko Liška.

Po govoru predsejnika so delegati iz Gornjih Sušic, Bele cerkve, Uršnih sel, Novega mesta, Suhe krajine, Zbur, Orehovice in drugih krajev poročali o delu frontnih organizacij, o zadružnih ekonomijah, o pripravah za nove kmečke delovne zadruge, ki jih snujejo v Sušicah in Zburah ter o vrsti ostalih vprašanj. Predvsem pa so sprejeli predlog za kandidate, ki naj bi zastopali novomeški okraj v drugi Ljudski skupščini LRS.

Okraj je razdeljen na 9 okrajnih enot; o tem bomo podrobneje pisali v prihodnji številki. V prvi volilni enoti — v Novem mestu — je predlagal okrajni zbor OF za kandidata tovarišico **Vida Tomšičevo**, predsednico Glavnega odbora AFZ Jugoslavije, članico CK KP Jugoslavije in poslanca našega okraja v Zvez-

ni ljudski skupščini. Člani zbora so predlog pozdravili z dolgoletnim in navdušenim ploskanjem. Za njenega namestnika je predlagan tov. **Jože Udovc**, predsednik MLO Novo mesto.

Za drugo volilno enoto je bil predlagan **Niko Silih**, član CK KPS in polkovnik JA, namestnik **Ivan Bavdek**, delavec v LIP Straža; za tretjo volilno enoto **Stane Potočar**, polkovnik JA, namestnik **Janez Potočar**, sekretar MK KPS Novo mesto; za četrto volilno enoto **Martin Zugelj**, predsednik OLO in sekretar OK KPS Novo mesto, namestnik **Franc Lavrič**, upravnik krajevnih podjetij v Žužemberku; v peti volilni enoti **Franc Hočevcar**, javni tožilec Slovenije, namestnik **Karel Taborski**, član KLO Zbure; v šesti volilni enoti **Viktor Zupancič**, predsednik izvršnega odbora OLO Novo mesto, namestnik **Franc Pirkovič**, podpolkovnik JA; za sedmo volilno enoto **Lojze Muren**, predsednik KLO Podgrad, namestnik **Tone Počervina**, sekretar okrajnega odbora OF v Novem mestu; v osmi volilni enoti **Anton Jakše**, predsednik KLO Orehovica, namestnik **Jože Lenart**, podpolkovnik JA, za deveto volilno enoto pa je bil predlagan **Avugst Jazbinšek**, železničar in nosilec spomenice iz leta 1941; njegov namestnik je **Franc Kirar**, tajnik KLO Ločna in član izvršnega odbora OF Novo mesto.

Pred volitvami v Ljudsko skupščino LRS

Državljeni in državljanke Slovenije!

... Preživeli smo najtežjo, a najveličastnejšo dobo v naši narodni zgodovini. S krvjo najboljših sinov in hčera Slovenije smo plačali svojo narodno in socialno osvoboditev, s požganimi in porušeni slovenskimi mesti in vasmii smo plačali pravico, da sami odločamo o svoji usodi. To pravico bomo skupno z drugimi narodi Jugoslavije odločno branili proti vsakomur, ki bi nam jo hotel jemati. Zgrajene so trdno osnove, ki so sad trdnega in vztrajnega dela delovnega ljudstva Jugoslavije. Zakoni in uredbe, ki sta jih sprejeli Ljudska skupščina FLRJ in Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije, uzakonjajo vse pridobitve narodnoosvobodilne vojne in naše ljudske revolucije, ter omogočajo nadaljnji razvoj socialistične demokracije. Agarna reforma, nacionalizacija industrije, bankarstva, veletrogvine in prometnih sredstev, prehod k planskemu gospodarstvu, ureditev delovnega razmerja in socialnega zavarovanja, decentralizacija državne uprave, upravljanje podjetij in gospodarskih ustanov po proizvajalcih samih, neposredno sodelovanje ljudstva pri državni upravi, kontrola ljudstva nad delom upravnih organov — vse te in še mnoge druge pomembne pridobitve so plod skupne volje in skupnih naporov narodov Jugoslavije. Tem uspehom so delovni ljudje Slovenije, združeni v Osvobodilni fronti in drugih množičnih organizacijah, prispevali nesebičen delež v zavesti, da pomeni le enotna in močna Jugoslavija poročstvo za obstoj in nadaljnji razvoj vsake republike posebej.

(Iz volilnega proglasa Osvobodilne fronte Slovenije)

Novomeška tiskarna bo obnovljena

Kdo si je ne želi nazaj — novomeške tiskarne, ki ima v Sloveniji stoletno preteklost in zgodovinski pomen izza dni, ko so njeni tiskali budili narodno zavest, kasneje, v letih domovinske vojne, pa nam je dala na Rogu in drugje na tisoče in tisoče brošur, časopisov, letnikov, razglasov, okrožnic jim vseh mogočih drugih vrst orožja tiskane besede, ki je kazalo ljudstvu resnico in ga klicalo v boj proti fašistični zalgi in domačim odpadnikom? Kdo si je ne želi bolj — poleg svojih bralcev — kakor uredništvo Dolenjskega lista, ki bi rado nudilo ljudstvu dolenjskih okrajev čimveč svežih novic, članikov, poročil, razpravljaj in obvestil, je pa zaradi trenutnih razmer še vedno vezano na ljubljansko tiskarno? Ze lani smo dvakrat pisali o perečem vprašanju novomeške tiskarne in njene vrnitve v Novo mesto. Na prošnje Mestnega ljudskega odbora, Okrajnega ljudskega odbora in priporočila Okrajnega komiteja KPS v Novem mestu je Ministrstvo za znanost in kulturo Ljudske repub-

Volitve v Ljudsko skupščino naj bodo mogočna manifestacija enotnosti našega ljudstva, ki se v skupnih delovnih naporih nenehno krepi in utrjuje!

Izpolnjevanje petletnega načrta v Ljudski republiki Sloveniji je ustvarilo možnost zaposlitve okoli 250.000 novih delovnih ljudi. To so v veliki večini ljudje, ki so pred vojno živeli najbolj bedno življenje kot dninarji na kmečkih gospodarstvih ali na svojih kočarijah in malih posestvih. Brezposelnost je nepoznan pojem, emigracija, ki je do leta 1941 predstavljala našo največjo narodno tragedijo, je za vedno likvidirana.

(Iz volilnega proglasa OF Slovenije)

Bralcem „Dolenjskega lista“

Naš časopis tekmuje z estatimi slovenskimi okrajnimi časopisi. O pomenu tega tekmovanja smo pisali v uvodniku tretje letošnje številke. Dvigniti hočemo vrednost vsebine Dolenjskega lista, ki mora prav zdaj, v mesecih tekmovanja pred 10. obletnico ustanovitve OF, postati resnično glasilo Fronte dolenjskih okrajev.

Zato se obračamo do vseh frontnih, sindikalnih in ostalih množičnih organizacij, predstavnikov ljudske oblasti, upravnih odborov podjetij in do vseh naših bralcev, da nam odgovorite na kratko vprašanje: kako ste zadovoljni z »Dolenjskim listom«?

Pišite nam, kaj vam v listu ugaja, s čim niste zadovoljni, kaj pogrešate — skratka: ocenite Dolenjski list in predlagajte, kako naj ga uredništvo skupno s svojimi dopisniki izboljša. Uredništvo si obeta od sodelovanja z bralci precej uspeha — in pričakuje zato vaših odgovorov.

Posnemajte črnomeljske aktiviste

Pred kratkim so imeli aktivisti v Črnomlju posvetovanje. Govorili so tudi o pridobivanju novih stalnih naročnikov za Dolenjski list. Bela krajina ima doslej najmanjše število stalnih naročnikov v naših štirih okrajih, ta slika pa mora biti v kratkem precej drugačna — tako so sklenili in obljubili, da bo vsak aktivist pridobil vsaj 5 novih stalnih naročnikov. Tovarišica Regina Fir iz Metlike je že poslala upravi lista imena 8 novih naročnikov, tovariš Grešak je pridobil 20 naročnikov, iz Podzemlja obetajo 50 novih naslovov itd. Aktivisti okraja Kočevje so nedavno obljubili, da bodo imeli v okraju od 800 do 1000 stalnih naročnikov, prav tako pa bo treba tudi v trebanjskem okraju dvigniti število stalnih naročnikov.

Izvršni odbor OF Slovenije jih je pohvalil

Sindikalna podružnica novomeškega gradbenega podjetja »Pionir« je za dosežene uspehe v tekmovanju na čast 10. obletnice ustanovitve OF dobila pohvalo. — Na sliki: »Pionirjevi« gradbinci navlic zimi neutrudno tekmujejo po brigadnem načinu, kjer dosegajo vedno nove uspehe.

store za tiskarno; govori se, da bi nova tiskarna lahko prevzela n. pr. tiskanje slovarjev in bi bila samo s tem delom založena za 10—15 let, vmes pa bi seveda tiskala tudi Dolenjski list, novomeško Prosveto in Marsikaj, v čemer smo danes v tako veliki meri odvisni od prezaženih ljubljanskih tiskarn. Cim bo tiskarna v Novem mestu stekla, »novice« v Dolenjskem lestu ne bodo več 10 do 14 dni staro blago, kakor se to žal zdaj dostikrat dogaja. Zato si obetamo od novomeške tiskarne mnogo, prav mnogo! Dolenjsko zaostalost, b kateri lahko večkrat beremo v časopisih, moramo odpraviti: pri tem delu pa nam bo dragocen pomočnik novomeška tiskarna, ki nam bo predvsem omogočala hitrejše izhajanje Dolenjskega lista, Prosvete in drugih tiskov (— morda oživi s časom misel o dolenjski kulturni literarno-politični reviji? —), s tem pa bomo občutno podprli vsa naša prizadevanja za nadaljnji razvoj in dvig političnega, gospodarskega, predvsem pa še ljudskoprosvetno-kulturnega življenja dolenjskih okrajev.

T. G.

V Birčni vasi niso šli po poti Jurke vasi in Dolenjskih Toplic

(Resnična zgodba o zadružni ekonomiji)

O zadružnih ekonomijah v Jurki vasi in v Dolenjskih Toplicah so naši časopisi večkrat pisali; poudarili so, da je takšna pot razvijanja kmečkega odgojnega zadržništva pravilna. Ti dve ekonomiji sta z uspehi in pridelki potrdili staro resnico; v skupnosti je moč, več lahko dobiš iz zemlje, če jo obdeluješ na pameten način in ne sediš preveč trdo na stoletnem stolu »dobrih, starih navad« in prastarih nasvetov, ki so nekoč služili našim prednikom. Kmetje v okolici dobrih zadružnih ekonomij in delovnih zadrug so se o teh preprostih resnicah že mnogokrat prepirali na lastne oči.

Kaj lahko rečemo o zadružni ekonomiji v Birčni vasi? Ima nekaj čez 30 hektarov zemlje, od teh dobrih 7 hektarov orne. Marsikaj se lahko pridelava na tako lepem posestvu; velik sadovnjak, pa nekaj trte, hievi in stavbe — no, vse to je zunanji opis ekonomije. Lani v marcu je postal njen upravnik Anton Hrovat, predsednik Kmetijske zadruge v Birčni vasi.

Tu se lahko naša resnična zgodba začne. Anton Hrovat je bil na trimesečnem zadržnem brigadirskem tečaju, kjer se je dobro seznanil z oblikami dela na ekonomijah in v zadrugah. Skupinsko delo zahteva točen pregled — nagrade pridnemu več, slabšemu toliko manj. Ko je prevzel ekonomijo, je res poskrbel za to, da delavci niso bili več plačani na uro, temveč po opravljenem delu. V gospodarstvu zadružne ekonomije pa ni bilo pravega reda. Komu naj zamerimo, če ne Hrovatu, da so ljudje govorili o zadružni ekonomiji največkrat le slabo in ne dobro? Govorice o neredu so prišle seveda tudi do ušes Komisije državne kontrole v Novem mestu, ki si je ekonomijo ogledala. Da Birčnovaška zadružna ekonomija ni mogla biti zgled naprednega gospodarstva, naj povedo naslednje vrstice.

O žganju, žitu, čudnih cenah in krompirju

Nihče ne zahteva od knjigovodje v kmetijski zadrugi zapletenih, težkih in učenih računov. Ne, zadostoval bi bil pregled, ki ga je imela tudi kmetijska zadruga v Birčni vasi — če bi bil ta pregled točen. Ni v čast knjigovodji Vindišmanu in ne upravniku Hrovatu, da je kontrola že ob prvem pregledu podatkov o zalogah pridelkov ugotovila, da se v kartoteki blaga marsikaj ne ujema... »200 litrov žganja se je nakuhalo, 50 litrov prodalo, 50 litrov ga je v sodu« — tako pravi kartica. Res pa je, kakor je komisija ugotovila, da je bilo pridelka 295 litrov, od katerih so ga dali 45 l kmetom za »obrabo« kotlov, drugo pa se je točilo v kleti kmetijske zadruge delavcem, gostilničarjem in drugim. Nihče ni plačal od tega žganja trošarine, poleg tega pa za 45 litrov na ekonomiji ne vedo, kam in kdaj so izpuhteli...

Podobno je bilo z vinom in sadjcem. Hrovat je točil, v blagajni, pa je zapisano samo, koliko denarja se je dobilo, vendar brez omembe, za kakšne količine pijače. Za 7130 din je bilo pijače prodano, le 3145 din pa je vpisanih v blagajno. Za 242 litrov vina ekonomija ne ve, komu je bilo prodano.

Lani bi bila morala ekonomija posejati 2 in pol hektara pšenice, vendar pa se je zadovoljila kar z enim hektarjem in 70 ari. Ekonomija je zapisala v knjige: »Pridelali smo 3003 kg, oddali delavcem 2613 kg, na za-

logi imamo 390 kg pšenice.« Pa ni bilo res tako, na zalogi je bilo 607 kg. Prav je, da so dobili delavci plačilo tudi v žitu; čudna pa je prosta trgovina z žitom, ki jo je upeljal Hrovat, še bolj čudovite pa so cene te trgovine... Delavci ekonomije so plačali pšenico po 5 in 7 din, prosta cena je znašala 40 in 50 din za kg, za ljudi izven ekonomije pa je bila pšenica po 30, 40 in 50 din. Za Vindišmana je veljala 30 din, Anton Sušteršič je odšel za vsak kilogram pšenice 50 din, Alojzij Turk, poslovodja KZ, pa 40 din...

Skupnosti je ekonomija lani oddala le 400 kilogramov pšenice. Lahko bi več, pa ji je okrajna komisija znižala oddajo. — O pridelku ječmena in ovsa ni pregleda, koliko je zraslo; upravnik trdi, da je šel pridelek za krmo živini in prašičem. Prav — toda brez pregleda ne gre; kako naj sestavi ekonomija ob koncu leta obračun, ali je gospodarila s haskom ali v izgubo?

Kako so skrbeli za red, naj pove še to, da so pridelek koruze ocenili »na oko«, namesto 700 kg ajde so vpisali v knjige le 500 kg, pridelek krompirja pa sta knjigovodja in upravnik ocenila po številu pripeljanih voz. Krompirja je ekonomija oddala državi 4000 kilogramov obvezne oddaje in 1283 kg po prostih cenah; lahko bi ga več, če bi vestnejše gospodarili z njim. Zdaj so imeli nasutih 3000 kg za seme in 1200 kg za prašiče na betonskih tleh v kupu, visokem meter in pol.

»Tele se je izgubilo...«

Lani bi bila morala ekonomija oddati pet pitanih prašičev državi, dva pitanca pa bi naj zaklala doma. Oddala je le 4 prašiče v teži 323 kg namesto dogovorjenih 600 kg, doma so zaklali težkega ščetinca v novembru, 10. decembra pa kar tri; udušili so jih v povprečni teži 60 do 70 kg. Če je to pametno, se Hrovat verjetno ni vprašal.

Pri živini so imeli lani prirastka 4 teleta in par konj. Upravnik o stanju živine ni imel prave slike, še manj pa pregleda o obvezni oddaji živine. Sele na KLO birčna vas in na odkupnem podjetju je kontrolna komisija lahko ugotovila, da je ekonomija oddala 888 kg žive teže živine. Za teleta, ki ga je ekonomija oddala odkupnemu podjetju, kasneje pa je to prevzemno potrdilo odvzelo delavcu ekonomije, ki je naknadno zahteval vpis razreda živinčeta, se upravnik ni pobrigal, da bi bil razčistil nejasno zadevo z odkupovalci. Zadovoljil se je z dejstvom, da je »tele za ekonomijo izgubljeno...«

Ali se je potemtakem treba čuditi, da je bila živina slabo oskrbovana, konji neočiščeni, kanal za odtok gnojnice zamašen, pred hlevom pa ogromno blata in dva kupa slame, ki jo je močil sneg in dež?

Ena malomarnost nikoli ni sama. Ob času jesenske setve je ekonomija orala zasebniku, drugi kmetje pa njej. Komu so koristile take zamenjave? Ekonomiji bržda ne! Sena so pripravili 260 stotov, o travi, ki so jo pokosili zasebniki, pa ni nobenega pregleda.

Sramota za zadružno ekonomijo je tudi skrajno zanemarjeno sadno drevje. Ne vedo, koliko dreves imajo, na hruškah, jablanah in mladih plemenitih češnjah pa rastejo gobe in mah. Sadnih dreves seveda tudi niso škropili, čeprav imajo zajedalca kaparja, poleg tega pa tudi — sod škropiva in dobro nahrbtno škropilnico! Celo več: kmetijska zadruga bi bila lahko kupila prevozno škropilnico iz Podturna, pa tega ni hotela sto-

riti. Je mar to skrb za napredek in razvoj sadjarstva? — V jeseni je ekonomija prodala sadje »počež« — za 500 din si dobil orehovo drevo (če si imel seveda prednost).

Upravnik Hrovat je bil tudi predsednik Kmetijske zadruge v Birčni vasi. V trgovini je komisija ugotovila velik nered, v skladišču plesnive koruzne storže, od miši in podgan nagrižene vreče otrobov, nad 3 kg pokvarjene masti, ki je baje ostala v zadrugi izza dni, ko so gradili temelje zadružnega doma (pred dvema leti!) in podobne malomarnosti.

Je upravni odbor Kmetijske zadruge spal?

Tako bi lahko vprašali moze v Birčni vasi, ki so pred leti podpisali na okrajnem sodišču v Novem mestu, da ustanovljajo Kmetijsko zadrugo, ki jim bo pomagala pri dviganju gospodarstva in skrbela za razvijanje kmečke proizvodnje. Zadružna ekonomija, ki jo je zadruga ustanovila, lani teh dobrih namenov ni pokazala v pravi luči. So mar odborniki Kmetijske zadruge v Birčni vasi tako slabji kmetje, da niso videli zanemarnjenega gospodarstva in nereda na ekonomiji? Ali vedo kaj o »zaključku dela« (beri: o domaći veselici) za povabljen in nepovabljen goste, ki ga je priredila ekonomija lani dne 10. decembra? Ali je odločal o vodstvu zadruge in ekonomije upravni odbor — ali pa morda le Hrovat oziroma knjigovodja Vindišman?

Pred upravnimi odbori naših kmetijskih zadrug so pomembne naloge. Može v Birčni vasi se bodo morali zamisliti — in kreniti po poti dobrih in naprednih kmetijskih zadrug! V Birčni vasi ne potrebujejo samo »štacuno«; zadružna ekonomija, ki jo je prevzel Smrekar Ludvik, naj pokaže letos z delom, da zanjo skrbijo vsi odborniki kmetijske zadruge! Sadjarski odsek, lesni odsek, hranilna blagajna, strojni odsek, ekonomija — vse to pa so razne oblike dela, ki naj zaživijo tudi v Birčni vasi — ljudem v pomoč in napredek!

Namerna malomarnost pa zasluži pravično plačilo. O tem drugič. Tg.

Kako je bilo s popisom živine v trebanjskem okraju

16. januarja so začeli krajevni popisovalci s popisom živine, na katerega so bili dobro pripravljeni. Ljudje so razumeli gospodarski pomen popisa, saj smo imeli lepe primere, kako so nekateri kmetje imeli že na mizi pripravljene vse podatke za popisovalca. Tak je bil Zupan Ludvik iz Kladja pri St. Janžu, ki je sam zbral vse potrebne podatke. Prvi je bil pri oddajah, pri volitvah in drugje, kjer je treba pokazati voljo za našim skupnim napredkom. Tudi kmeta Kos Franc iz Rupe in Anton Majcen iz Gaja sta se pri popisu postavila z dobrimi podatki. Dobro so opravili popis v vaseh Grac, Kladje, Kal, Račje selo in v Dolnji Nemški vasi, seveda pa je mnogo dobrih primerov tudi iz vseh ostalih vasi.

Tudi tokrat pa so pokazali svoje barve spekulant, ki so vedno nekaj nasprotnega. Udovc Jože iz Breška št. 11 je hotel popisovalcu utajiti travnik v dolini. Spozabil se je tudi kmet Ignac Zupančič iz Meglenk in vpil nad popisovalcem. Repovš Janez iz Ga-

... iz St. Janža

Zimski čas je primeren za ljudsko-prosvetno delo. Mladina v St. Janžu je zato poskrbela za zdravo zabavo vaščanom; pripravili smo veseloigro »Matiček se ženik«, da so se vaščani nasmejali do solz. Dvakrat smo jo igrali doma, nato pa še v Boštanju, kjer so nas bili prav tako veseli. Ljudje nam pravijo: »Naučite se še kaj takega, radi bomo prišli!«

Morda bi bilo dobro, če bi šli z igro tudi na trebanjski oder, ki je največkrat prazen. Ljudje pa si le želijo kulturnega užitka. Potem bi si lahko uredili tudi oder in dvorano v St. Janžu, ki nam zdaj zelo manjka. V. Fr.

V Trebnjem so zborovali demobiliziranci

Trebnje, v januarju.

Nekoč so se vračali fantje iz stare jugoslovanske vojske otopeni. Nihče jih ni vzgajal, saj je bil časopis in napredna knjiga zanje največji »strup«, zaradi katerega si prišel kaj hitro, ako so ga pri tebi našli, tudi v vojaško ječo. Namesto vzgajanja v ljubezni za obrambo domovine so morali vojakovi porivati kovčke pod posteljami, govoriti v prazno peč, skakati po posteljah in sredi noči prenašati košček papirja ali slamic po vojaških dvoriščih... Neumen, zabit in duševno nerazgledan starokopiten vojak — tak je bil cilj nekdanjih mogotcev.

Kakšna ogromna, skoraj nedopovedljiva je razlika v vzgoji, namenu in nalogah naše ljudske vojske! Njeni oficirji, podoficirji in

Tekmujemo...

Pohvale Izvršnega odbora OF našim organizacijam

Tudi za december preteklega leta je podelil Izvršni odbor OF Slovenije najboljšim osnovnim organizacijam OF prehodne zastave za uspehe, dosežene v velikem šestmesečnem tekmovanju. Zastave so dobile vaše frontne organizacije Slivnica (Maribor-okolica), Crnuče (Ljubljana-okolica) in Idrsko (Tolmin), med sindikalnimi podružnicami pa so dosegle največ uspehov podružnice tovarne »Iskra« (Kranj), rudnika Zagorje in Zelenarne na Jesenicah.

Med devetimi frontnimi organizacijami in sindikalnimi podružnicami sta bili za mesec december pohvaljeni tudi:

osnovna organizacija Fronte Hinje iz Suhe Krajine; frontovci Hinj so dosegli odkup sena v predpisani višini, poleg tega pa zbrali še 25.000 kg sena za kraje, ki jih je suša najbolj prizadela. Utrdili so svojo organizacijo in imajo redne sestanke.

Sindikalna podružnica delavskega kolektiva gradbenega podjetja »Pionira« v Novem mestu; podjetje je preseglo osnovni in dodatni letni gradbeni plan in se uvrstilo med najboljše slovenska gradbena podjetja. Dastravno delajo »Pionirjevi« gradbinci na področju okrajev Krško, Trebnje, Novo mesto in Crnomelj, je njihova sindikalna organizacija čvrsto povezana, v medsebojnem tekmovanju pa se vzpodbujajo k vedno večjemu delovnemu poletu.

Okrajna Zveza borcev v Radovljici tekmuje z Novim mestom

»Jeseniški kovinar«, glasilo OF okrajev Jesenice-mesto in Radovljica, je pred kratkim poročal pod gornjim naslovom o prvih uspehih tekmovanja, ki so ga napovedali člani Zveze borcev novomeškega okraja Zvezi borcev v Radovljici. Takole pišejo:

»V radovljiškem okraju je v času narodnoosvobodilne vojne sodelovalo v narodnoosvobodilnem gibanju preko 60 odstotkov prebivalstva. Sedaj ima Zveza borcev v vidu, da bo sprejela 600 novih članov. Posamezne osnovne organizacije bodo imele pri sprejemanju članstva velike naloge. Nekatere so jih že pričele uspešno izvajati. Tako je ZB na Koprivniku sprejela v času tekmovanja 27, ZB Begunje 28, Bled 50 in ZB Lesce 10 novih članov. V vsem radovljiškem okraju pa je bilo v tem času sprejetih nad 130 novih članov Zveze borcev...«

In novomeške organizacije Zveze borcev? Pričakujemo njihovih poročil o dosedanjih uspehih tekmovanja, o razširitvi organizacije, pomoči pri izvenarmadni vzgoji mladine, zbiranja zgodovinskega gradiva itd.

berja 14 je dal zemljo sinu, ni pa opravil prepisa. Sin je ni hotel prijavit, oče pa tudi ne. Tako sta hotela utajiti 5 hektarov in 93 arov zemlje, vendar pa jima slab račun ni uspel.

Ugotovilo se je, da se površina pri marsikateremu kmetu ne ujema s podatki prejšnjih popisov; ponekod so razlike občutne, celo do 2 hektarov znašajo. Svetujemo tem kmetom, da uredijo to vprašanje s katastrof in pridejo do čiste slike. Vodnik Franc

Mladina piše...

... iz St. Ruperta

Mladinski aktiv v St. Rupertu smo v zadnjem času precej razgibali. Veseli nas lanski uspeh našega dela, ko smo na lastni mladinski njeni pridelki krompirja in sončnic za 27.000 dinarjev. Za ta denar smo si kupili radijski sprejemnik, šahovske igre, uredili mladinsko sobo itd. Kulise za dvorano v naši vasi so že gotove. Tako smo se razživel, da smo napovedali na čast 10. obletnice OF vsem aktivom trebanjskega okraja tekmovanje!

Pred kratkim smo igrali igrico »Prisega opolnočja«. Vaščani in drugi gostje so bili zelo veseli prireditve, posebno ponosni pa so bili starši svojih sinov in hčera, ki so nastopali. Prepričali so se, da skrbimo tudi za njihovo razvedrilo in kulturni razvoj, mladinska organizacija pa je pridobila na ugledu. Ljudje zdaj vidijo, da resno skrbimo za pravo vzgojo in za napredek mladine. Zato želijo, da bi še večkrat igrali na odru. Segli bomo tudi po drugih, boljših delih in se potrudili, da v tekmovanju ne bomo med zadnjimi! Vodnik Franc

... iz Črnomlja

22. januarja je bila v Črnomlju mladinska mestna konferenca. Zbrali smo se in pregledali delo v letu 1950. O tem za večino aktivov ne bi mogli kaj posebnega poročati;

izjema je aktiv v tovarniučil, ki je imel lepe uspehe. Mestni komite LMS je, kakor smo čuli v poročilu in nato v razpravljanju, premalo pomagal mladinskim organizacijam; zato se kulturno-prosvetno življenje in izobraževanje mladine ni razvijalo kot bi to bilo potrebno.

Če pogledamo delo mladinskega aktiva na okrajnem ljudskem odboru, lahko zapišemo o njem samo tole: sklepi, pa spet novi sklepi in ponavljanje sklepov, med letom pa ugotavljanje, da vse to ni bilo izvršeno. Tako od besed do dejanj v tem aktivu ni prišlo — nihče pa ni za to odgovarjal.

Kako bomo delali letos? O tem je govoril na konferenci sekretar okrajnega komiteja LMS. Njegove besede, da mora mladina Črnomlja dati vzgled ostali mladini Bele Krajine, so nam šle do srca. Kako bomo dosegali uspehe v tekmovanju na čast 10. obletnice ustanovitve OF! V času vojne je bila črnomeljska mladina najbolj delavna, zato mora tudi danes stati v prvi vrsti borbe za socializem v mestu — in na vasi. — Ob zaključku konference smo sklenili marsikaj dobrega: poživili bomo kulturno-prosvetno delo v aktivih, vzgojno in izobraževalno delo bo dobilo več vsebine, mestni komite mladine pa bo pripravil redno predavanja za mladino v mestu. Vse naše delo bo tekmovanje, pregled uspehov in naporov pa bo okrajni festival, ki ga bomo imeli v marcu. Fr. Grešak

Srečanje s Prešernom v narodnoosvobodilni vojni

Nase novo življenje je pognalo svoje kali v letih narodnoosvobodilne borbe; tam je začelo rasti tudi novo kulturno življenje, ki se je kazalo v partizanskem tisku, na stevinih mitingih in prireditvah, kjer so borci, mladina, zene in pionirji prikazovali svoja dela in sprejemali ljudsko umetnost. Ob priliki prve slovenske razstave partizanskega tiska v Loški dolini v letih narodnoosvobodilne borbe, zastopnik ameriškega vojskega odposlanstva pri Glavnem štabu NOV ni zaman dejal, da je primer slovenskega naroda, ki se s puško in knjigo v roki bori za svobodo, edinstven primer na svetu. Prav je imel. Ze imena partizanskih brigad, ki smo jih imenovali po naših vidnih pisateljih in pesnikih, dokazujejo, da je bila narodnoosvobodilna vojna tudi borba za našo budočo.

V težkih dneh in borbah pa nas je pred vsem vodila beseda Prešerna. Hrabril in navdihoval nas je v veliki domovinski vojni, njegova beseda se je oglašala na mitingih, borec jo je prebiral in ni bilo malo primerov, da so našli pri mrtvem partizanu Prešernove poezije. Prešeren je bil partizanski, naš.

Bilo je na nekem mitingu na Kočevskem, ko sem v marcu 1944 recitiral Prešernov Uvod h Krstu pri Savici. Iznenaden sem bil nad vzklikom kmečke mamice iz Starega Kotarja: »Kako lepo je to napisal Prešeren! Rada bi ga tudi sama prečitala!« Začudil pa me je dopis rajonskega odbora, ki sem ga dobil kasneje zaradi sporeda tega mitinga, v katerem je stalo, da... »Prešernov Krst pri Savici ni umesten...« Tovariši na rajonu se je najbrže spomnil na krst in ga je »zaneslo«, da je Prešerna obsodil. No, kmečka mamica mu je sama dala najboljši odgovor.

Predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta je določilo s posebnim ukazom, da se proslavlja 8. februar — dan Prešernove smrti — kot praznik slovenskega naroda. Ze v januarju 1945 smo se začeli pripravljati, da bi dostojno proslavili prvič Prešernov dan. Tiste dni sem delal v Centralni tehniki KPS v Ceremošnjicah in čakal na premetitev v drugo tehniko. Do mene pride Dušan Póvh. »Učó, Prešerna bo treba pripraviti; zberi se, da nam boš kaj povedal o njem!«

BIL JE RES LEP VEČER

Na povabilo uredništva in uprave Dolenjskega lista so prišli v ponedeljek 22. januarja v Novo mesto naši operni umetniki in solisti ljubljanske Opere: sopranistki Ksenija Vidaličeva in Maruška Patikova, tenorist Drago Čuden in baritonist Samo Smerkolj, ki so priredili v Domu ljudske prosvete koncert priljubljenih opernih arij Mozarta, Verdija, Cilea, Puccinija, Čajkovskega in Rossinija. — Dodali so še nekaj samospenov Flajšmana.

Lojze Zupanc:

STROGO ZAUPNO...

(Humoreska)

Radivoja Slušnika dolgo nisem videl. V šoli sva skupaj trgala hlače, potem pa naju je življenje ločilo. Pred meseci pa se je preselil v bližnje mesto, kjer je nastopil službo bančnega uradnika. Znanci so mi pripovedovali, da je vesel, družaben dečko, poln humorja. Nič čudnega, če sem se po dolgih letih želel srečati z njim.

Oni dan sem se odpravil v mesto po opravkih. Opoldne sem odšel v mestno gostišče, da bi se po uspešnih in neuspešnih poteh odpočil ter potolažil lačni želodec. V kotu je bila še prazna miza. Sedel sem in se pričel ozirati po znancih. Glej ga, ali ni tamkajle Radivoj? Res, on je bil. Toda kakšen! Niti sledu ni bilo o kakšni veselosti, o kateri so mi znanci še pred kratkim toliko pripovedovali skoraj z zavistjo. Radivoj je v naglici použil južino, med jedjo se je pogosto zamislil in zdelo se mi je, kakor da nečemu vztrajno prisluškuje. Potlej je iznenada vstal in se po prstih približal sosednji mizi ter pričel nekemu debelinku šepetati na uho.

»Ni mogoče!« se je debelinko glasno začudil in v nekakšnem zaprepačenju odložil jedilni pribor.

»Ampak, da veš — strogo zaupno!« je Radivoj glasno odrezal in se odmaknil od prestrašenega gosta k sosednji mizi, kjer se je spet sklonil in pričel šepetati neki tovarišici na uho novico, ki je debelinka tako razburila, da južine niti pospravil ni, temveč se je v nekakšnem nedopovedljivem strahu in preplahu naglo ogrnil s plaščem, pograbil klobuk in odburil iz gostišča.

Končno je Radivoj Slušnik opazil tudi mene.

»Oj, Čičigoj! Zdravstvuj! Dolgo se nisva videla. Kako živiš, duša, a?« je po hitel k meni in mi ponujal desnico v pozdrav. Vesel sem bil svidenja in rad bi se

Ni bila lahka naloga; dobro sem moral pobezati po spominu, da se mi je posrečilo zbrati nekaj snovi, saj je marsikaj izza solskih let že spuhnelo. Vendar pa so Prešerna slavili brez mene. Tiste dni sem dobil premetitveni nalog v tehniko Triglav, ki je bila na Goteniškem Snezniku. Prisel sem tja, pa spet padel v priprave za Prešerna. Tovariš Joki rlevelj, ki zdaj vedri in vodi »Slovenskega poročevalca«, mi je dejal:

»Vidiš, ravno tebe smo pričakovali. Prešerna nam boš pripravil, pa še kaj boš povedal našim ljudem, ki bodo dobili odlikovanja za hrabrost!«

Zvečer je bilo treba že nastopiti, bil je osmi februar.

Nekje sem dobil Prešernovo sliko, jo okrasil, no — in že so stali v naši »dvorani« v knjigovoznici borci-knjigovezi, ki so jim bila odlikovanja namenjena, okrog njih pa ostali. Začel sem in govoril o velikem liku Prešerna, delih in zgodovinskem poslanstvu. — Mladinci tiskarskega kolektiva na našem »Triglavu« so recitirali nekatere Prešernove pesmi. Obrazi so jim žareli; zdelo se mi je, da je bil to najlepši praznik tiskarjev »Triglava«. Nato sem govoril borcem-tiskarjem, Joki pa jim je pripel odlikovanja za uspehe, ki so jih dosegli v tisku in v borbah. Besede Zdravice so zaključile prvo proslavo Prešernovega tedna.

Se o srečanju s Prešernom. V tehniki »Triglav« sem kot korektor moral pripraviti Prešernovo številko »Slovenskega poročevalca«. Prvič korektor, in še Prešernova številka! Kako prijetni so spomini, ko v teh dneh, tokrat že šestič, slavimo Prešerna. Prebiram staro Prešernovo številko »Slovenskega poročevalca«, misli pa hito na Goteniški Snežnik presodimo uspeh.

Tr.

Vrsti delovnih zmag, ki jih dosegamo v vsakodnevem boju za zgraditev socializma, za lepše življenje, pridružino veličastno zmago pri volitvah!

Adamiča, Pavčiča in Gerbiča. Poudariti je treba po koncertu le tole: »bil je res en lep večer!« Pod tem geslom je Dolenjski list priredil svoj prvi koncert Novomeščanom in upamo, da ne bo zadnji. Pri klavirju je umetnice spremljala prof. Trostova iz Ljubljane. Hvaležni smo članom ljubljanske Opere za njihov obisk in samo želimo, da nas še obiščejo! Hvala pa tudi prireditelju za tako lep glasbeni večer.

Učó.

Tudi v Lazih je preteklo deset let

Ce boš kdaj na Dolenjskem cijazil proti Beli Krajini, srečno pot in razvedri se! Preden pa zropotaš skozi rožniski predor, se ozri nazaj v grivasto in kotanjasto dolino; izpod dvajsetih razmetanih hiš se že pno v poboje Gorjanci, na levi pada v dolino Drevodovnik. V sredi boš videl vas Laze.

Pred desetimi leti je bilo tam vse drugače kakor dandanes. Kazen treh družin je bila vsa vas kočevska. To sem, kajpak, temeljito občutil na svoji koži. Tu pa tam se je izza peči utrgal kak star očanec, pa sva se poglala cez njive. Navsezadnje se je le položil cez kak jarek in klel nad to »hudicevo zalogo slovenskov«.

Zima je bila leta 1941 zelo ostra in vas je imela čas; ni in ni se ji hotelo nasanjati o rajhu. Zato je bil seveda toliko strašnejši dan radoške tragedije, ko je zaradi izdaje izgubilo življenje deset prvih partizanov. To so bili v naših krajih prvi partizani; iztrgli so se iz belokranjskih domov, da bi bili plamen vseljuskemu uporu. Na teh deset so podivjani Kočevjarji izlili ves svoj bes proti slovenskemu narodu in njegovi svobodi.

Za desetletnico OF, ki pada ravno v čas spominske obletnice teh prvih žrtev narodnoosvobodilnega gibanja, bi jim morali odkriti spominsko ploščo. Morda bo ta dolžnost delo mladine iz Uršnih sel, saj dosega mladina od vseh organizacij v tem kraju največ uspehov.

Njeno skrb za kulturno-prosvetno delo je dokaz za to. V nedeljo 21. januarja je igrala Gogoljevo Zenitev. — Gogoljeva umeznina zahteva od igralcev, da verno prikažejo gnito rusko družbeno dogajanje v preteklem stoletju. Ko jo človek gleda, lahko razume družbo, kakšna je bila; na deželo presajena umeznina pa še posebno zaživi, če jo igralci podajo v čistem jeziku in z uglajenim nastopom. To pa je pri mladem, na deželi zrastle odrskem naraščanju najtežje. Ce to prištejemo k navdušenju ljudi-gledalcev, potem šele lahko presodimo uspeh.

Kje so poslušalci topliške Ljudske univerze

Topliške množične organizacije so že v jeseni sklenile, da bodo s svojimi člani obiskovale predavanja Ljudske univerze. Po 20 do 30 poslušalcev se je večkrat zbralo ob torkih, da bi si razširili svoje znanje — večsih pa je obisk prav slab. Kulturno-prosvetno delo še vedno ni zajelo potrebnega števila ljudi v Dolenjskih Toplicah! Odrasli bi morali vzpodbudno vplivati na mladino, ki je prav malo vidimo, na naših predavanjih. Prehodno okrajno zastavico OF smo sicer dobili, vendar — ali jo bomo tudi obdržali? Tudi v obiskovanju predavanj Ljudske univerze tekujemo z ostalimi kraji in bi morali zato zimski čas bolj izrabljati za izvenšolsko izobrazbo.

—o

mi žal... Toda poslušaj, kaj je novega.« Se tesneje se je sklonil k mojemu ušesu in mi pričel z zaslinjenim glasom pripovedovati, kaj je rekla Moskva in kaj je rekla Budimpešta.

»Blagor tebi, ki nič ne veš,« je pričel. »Toda takšna nevednost ni umestna. Ne, ni umestna! To moraš vendar vedeti, če hočeš veljati za dobro informiranega človeka, kako so ZDA pritisnile naše politične vrhove, da morajo razpustiti KDZ, izvesti amnestijo in odpraviti razne privilegije...«

»Beži no,« sem se zasmeljal. »In ti verjameš tem zlohotnim tolmačenjem in prikritim opazkam tujih radijskih postaj?«

»Kako ne bi verjel, bratec!« je užaljeno izrogačil oči Radivoj. »Toda poslušaj, to še ni vse. Slišal sem tudi, kako zdaj naši že zbirajo prostovoljce za Korejo. Vsakemu izplačajo na roko 100.000 din, kdor koli se prijavi... Hehehe, saj vemo kakšni prostovoljci so to, hehehe! Amerika in zapad zahtevata, mi bomo pa prelivali kri za tuje interese, oh!«

Ob tem podoživljanju mu je grenek spomin na vesti, ki jih je slišal od inform-birojskih radijskih postaj, pognal vso kri v glavo, z žepno rutico pa si je pričel brisati oznojeno plešo. »Tako, zdaj veš,« je končal in vstal. »V kratkem te bom obiskal, da bom videl, kako živiš v vasi, kjer si se, bogme, zaslinil in pokmetil, da bi te skoraj ne prepoznal. Smiliš se mi, ker si o vseh važnih zadevah neinformiran. V svetu vre, ti pa spiš ko jazbec. Takšne kolosalne vesti gredu mimo tebe, oh!«

Brž je vstal, me mimogrede pomilovalno potrepal po ramenu in preden je odbrzel iz gostišča, da bo še na ulici vznemirjal lahkoverneže z lažmi, ki so mu zmedle pamet, je še položil prst na usta in mi zašepetal: »Toda, Čičigoj, nikomur ne povej, da sem ti jaz povedal zadnje kolosalne novice. Povedal sem ti — strogo zaupno...«

Odburil je. Meni pa se je odvalil kamen s srca. Srečanje z Radivojem, ki sem si ga tako želel, me je razočaralo in vesel sem bil, da me je zapustil.

Igra je bila notranje napeta, kar komedija zahteva, in skoraj nihče se ni premočno kregal s slovensko knjižno izgovorjavo. Le tu pa tam je kdo res premočno zavil na koncu besede kakšen prehud narečni »u«, vendar pa, saj živijo igralci od rojstva med takimi »ujji«.

Se nekaj! Tudi na Lazih se je pokazalo, da organizirana kulturno-prosvetna prizadevanost bolj privlačuje in veže mladino kakor katerakoli druga oblika mladinskega dela. Na vaje so hodili nekateri tričetrt ure daleč, in to pozimi!

Tudi na Lazih je preteklo deset let od prvih dni vseljuskemu uporu. Tudi na Lazih že rodi nekdanja kočevska zemlja mladim združnikom. Tudi na Lazih bo ljudem deseta obletnica ustanovitve OF spominski dan.

Na dan kongresa ZB so v Novem mestu odkrili spominsko ploščo

Novo mesto, 30. januarja.

V nedeljo dopoldne je mestna organizacija Zveze borcev ob navzočnosti množice prebivalstva, vojaške godbe in pevskega zbora kulturno-umetniškega društva iz Dupelj odkrila na poslopju hotela »Metropola« spominsko ploščo. Slavnost je začel po odigrani državni himni tajnik MLO Novo mesto tov. Zagorc Franc, ki je po govoru odkril ploščo »napisom: »V tej hiši so do srede marca 1942 tajno razumnoževali letake, časnike in knjižice OF.« Za njim je govoril o zgodovini slovenskih partizanskih tiskarn upravnik novomeške študijske knjižnice tov. Komelj Bogo, na predlog predsednika ZB v Novem mestu tovariša Zbačnika pa je bila nato odposlana II. Kongresu Zveze borcev Slovenije pozdravna brzojavka.

Spored Prešernovega tedna v Novem mestu

1. II. Ob 11. uri dopoldne bo v pritličnih prostorih stavbe Okrajnega magazina na Glavnem trgu odprta razstava Prešernovih del in rokopisov Študijske knjižnice.

2. II. Gledališče SKUD »Dušan Jereb« priredi ob 20. uri v Domu ljudske prosvete Šalijevo Gorjansko bajko.

4. II. Gledališče ponovi Jurčičevega Desetega brata. Začetek ob 20. uri v dvorani DLP.

5. II. Večer slovenske pesmi (sodelujejo: moški zbor SKUD, zbor učiteljska in gimnazije).

7. II. Simfonični koncert — priredi orkester SKUD »Dušan Jereb« in godba novomeške garnizije JA.

8. II. Prešernov večer (slike iz Prešernovega življenja po scenariju Bratka Krefta — sodelujejo člani gledališča »Dušan Jereb«).

K meni ga ni bilo na obljubljeni obisk. Vem, da ga nikoli ne bo. Znaci so mi večeraj, ko sem bil spet v mestu, pripovedovali, da je Radivoj Slušnik pričel strahotno hujskati. Bajne vse večere in noči prebedi pri svojem radiosprejemniku, s katerim lovi izmišljotine tujih radijskih postaj. Spanja skoraj ne pozna več. Pogled mu je postal zamegen, z vnetimi, krvavimi očmi se umika soncu, ki se razliva po mestnih ulicah. Sonce ga bode v oči. Tudi v igralsko družinico so ga zaman vabili. Odtegnil se je vsakemu kulturnemu udejstvanju z izgovorom, da mu primanjkuje časa še za druga, važnejša opravila.

Neko tovarišico, ki je z njim v službi v banki, sem vprašal:

»Povejte mi natančneje, kakšen je Radivoj Slušnik!«

»Kakšen? Če vam povem po pravici, boste mislili, da pretiravam. Toda verjmite ali ne, pod imenom Slušnik ga nihče več ne pozna. Vsi mu pravijo zasmehljivo »Radivoj...« Menda zato ker se je pričel vojevati z radijem... Veste, ušesa so mu od nenehne prisluškovanja zrasla, da so bolj podobna oslovskim ko človeškim. Od neprestanega šepetanja se je odvadil glasnemu govorjenju. Zdi se mi, da so mu že tudi ustnice pričele rasti v nekakšen kljun... Radijske race pripoveduje, pa dobiva — račji kljun. Zelo je nervozen. Posledica prečutih noči. Premalo spi. In še to, dragi Čičigoj: še takrat, kadar je brez dela, nenehno giblje s prsti na desnici, nenehno pregiblje z desno roko v zapetju...«

»Moč navade,« sem se zasmeljal. »Bančni blagajnik je in vsled štetja denarja mu je ta razvada prešla v kri in meso, ne?«

»Kaj še!« me je zavrnila sobesednica. »To nervozno gibanje z desnico je posledica — nenehne vrtenja gumba na sprejemniku.«

Od srca sem se nasmejal duhoviti domisljici in se poslovil.

Radivoja pa nisem nikoli več srečal. In zadovoljen sem, da ga nisem.

Nov klub so ustanovili na šoli

Takoj po dvanajsti uri smo se zbrali v razredu k sestanku in v mirni nestrpnosti z zanimanjem pričakovali, kaj bo novega. Čez nekaj minut se je pojavil pred nami sekretar razrednega aktivna mladine v spremstvu dveh tovarišev Okrajnega odbora Ljudske tehnike in spregovoril:

Tovariši in tovarišice! Danes se bomo pomenili o ustanovitvi kluba tehnike na naši šoli. Ne vem komu bi pripisal krivdo, da vse do danes ta organizacija pri nas še ni začela, vendar pa ugotovljamo, da smo krivi največ sami, ker se nismo za to resno zanimali. Res je, imamo mnogo učenja, toda ko bomo študij končali, bomo morali na raznih mestih, kjer bomo zaposleni, pričeti s praktičnim delom. Če se zavedamo dolžnosti do naše skupnosti in ljudi, ki jih bomo dolžni vzgajati, moramo že sedaj izkoristiti vsako priložnost in vsa razpoložljiva sredstva, da si najprej sami pridobimo potrebno znanje. Prav sedaj se moramo pogovoriti o tem, kako izkoristiti možnosti, ki nam jih nudi organizacija Ljudske tehnike in se praktično usposobiti n. pr. za radio amaterje, foto amaterje, jadralne letalce, padalce, šoferje motornih koles in avtomobilov in za še več drugih amaterskih poklicev, katerim se v organizaciji Ljudske tehnike lahko posvetimo. S tem bomo koristili sami sebi, ker bomo lahko prišli do zdravega razvedrila, s pridobljenim znanjem pa bomo koristili tudi našemu socialističnemu gospodarstvu ter krepili obrambno moč naše domovine. Tovariši, naj nam bodo vodilo besede maršala Tita, ki je dejal: Zgraditi socializem pomeni — ustvariti tehniko in si jo osvojiti!

»Prosim — jaz imam eno vprašanje,« se oglasi Dušan iz predzadnje klopi.
»No, kar na dan z njim,« mu pomagam še jaz, »danes se lahko in se tudi moramo temeljito pogovoriti, kaj bomo v bodoče delali.«
»Mene predvsem zanima kako bomo delali in kaj bomo delali v klubu tehnike, ker imajo nekateri veselje do teh, drugi pa zopet do drugih reči. Jaz bi se na primer rad posvetil letalstvu in ne vem, kako se bom mogel izveščati, kot pri nas v klubu ne bomo imeli nobenih sredstev za to,« je zaskrbljeno vprašal Dušan.
»Mene pa v zrak nič preveč ne veseli, ker je predaleč do tal,« je z nekim nezaupanjem povedal Milan in dodal: »Sicer pa jih je poleg Dušana še več, ki prav tako želijo postati letalci; to dobro vem, ker smo se o tem že razgovarjali. Sam pa sem sklenil, da postanem radio-amater, pozneje pa morda radiotelegrafist ali kaj podobnega ter bom na ta način tudi blizu letalstva, saj morajo tudi letalci poznati te vrste tehnike, da se lahko pogovarjajo med sabo v zraku in na zemlji.«

Da bi skrite misli posameznih tovarišev in tovarišic čimbolj odločno privrele na dan, sem jim med tem pojasnil nekaj postavljenih vprašanj in potrdil, da imajo veliko več možnosti, kot pa si to sami mislijo. Nato se jih je opogumilo še nekaj, Marjan pa si je hotel malo privoščiti Milana, ko je dejal:
»Če bi bili vsi taki junaki kot je naš Milan, ki se še iz kmečkega voza ne upa skočiti na tla, potem bi nas lahko bilo strah sovražnika, če bi se slučajno kje in kdaj srečali z njim. Jaz sovražnika ne bom čakal na zemlji.«

Volitve naj bodo tudi odločna demonstracija proti vsaki napadalnosti, hkrati pa izraz prav tako odločne volje, da bomo branili svojo neodvisnost pred slehernim sovražnikom!

ŽE VESTE?

»Glav pa ne bom sekal, je škoda sekire, ki je zadnja!« je odgovoril pred tednom dni mesar mestne mesarije v Novem mestu ljudem, ki so kupovali meso. Goveje glave, razsekane v cetrtine (od katerih tehta vsaka približno kilogram in pol), pa na odrezek za cetrti kg mesa ne moreš kupiti... Ali ni lepo geslo: »Varujmo se sekirami!«? Se reče pa je tisto: »Morimo se za dostojno postrežbo ljudstva!«

V Bircni vasi je brčala, v Podljubnu pa ne... Ne, ni narodna pesem, res ne! O kravi pisemo, navaadi domaci kravi, ki je dajala veliko dobrega mleka v zastruzni ekonomiji v Bircni vasi. Ker pa je sirota tako hudo brcana pri mozi, jo je ekonomija zamenjala za staro poljevno buso. Pri poroču na podljubnu, ki se je znebil iz hleva starih kosti, se je kravica iz Bircne vasi udomacila. Pravijo, da vec ne brca... Mogoče vpliva nanjo sprememba poobnjaja? Res — na Dolenjskem je lušno...

Ze veste, da se za »Lažnivecem« v Novem mestu še vedno kadijo vseh vrst kritike? Nekoga je nesrečni »Lažnivec« tako razburil, da je odpovedal Dolenjski list; nekdo drugi je sklenil, da bo odslej gledal samo še drame, gledališka družina pa je povabila enega izmed kritikov v vrste svojih režiserjev. Več prahu kakor poletni veter v mestu je dvignil ubogi Goldonijev otrok. Zato pravi tudi »Dolenjski list«: dovolj! Ob novi premieri pa spet kaj novega.

MALI OGLASI

PRODAM UMIVALNO MIZO; zgornja in spodnja plošča iz marmorja. Naslov in upravljalna lista.

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg 3. — Telefon uredništva št. 7. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90-603-1. — Letna naročnina 150 din, polletna 75 din. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Pod takim vodstvom je vsaka vadba užitek in prijetno razvedrilo, hkrati pa vsestransko ugodno vpliva na telesni razvoj. Tako tudi mora biti, da bo zdrav duh v zdravem telesu. K. J.

Šahovski dvoboj

Šah v Novem mestu se lepo razvija in krepko napreduje, kar kaže tudi zadnji dvokrožni šahovski dvoboj med »starimi« in »mladimi«. Dvoboj na dvanajstih deskah se je končal z zasluženo zmago »mladih« (gimnazija). Rezultat 16:8 je za »stare« malce preizek. Opravičuje ga izostanek nekaterih dobrih igralcev in pa odlična vigranost mladih, ki so pokazali veliko premoč v prvem krogu, medtem ko so se starejši v drugem krogu popravili in dali prav krepak odpor.

Sploh je v Novem mestu veliko zanimanja za šah, kar moramo vsekakor pozdraviti. Tako je bil 25. januarja tudi občni zbor šahovskega društva, ki si je izvolil odbor in postavil smernice za razvoj šaha v tem kotu Dolenjske. V načrtu so dvo-boji, simultanke, brzoturnirji in tako dalje. Prvi bo dvoboj s šahisti JA v Novem mestu, drugi pa s šahisti v Sevnici, o čemer bomo še poročali.

Novo mesto ima precej dobrih, neorganiziranih šahistov. Želimo, da se vključijo v šahovsko sekcijo, da bomo tako lahko dostojno predstavljali novomeški in dolenjski šah. Slavko D.

Zmaga šahistov Oficirskega doma

Novoustanovljeno šahovsko društvo v Novem mestu je odigralo preteklo soboto s šahisti garnizona JA prvi dvoboj na 30 deskah. S tesnim uspehom 30 in pol proti 29 in pol točke so zmagali šahisti Doma JA. Pogrešali smo več dobrih novomeških igralcev. Z.

Vse kaže, da bodo naši smučarji to zimo ostali brez zimskih radosti. Čeprav so se za zimsko sezono skrbno pripravljali in temeljito sestavili načrt tekmovalanj in tečajev, so vendar delali samo — racun brez krevarja; snega ni! Počasi bo treba misliti že na spomladanski in letni del športnega udejstvovanja, vendar bi bilo želeli, da se vse delo usmeri preko telovadnice.

Iz novomeške telovadnice so nekoč prihajali odlični telovadci in mednarodni tekmovalci. Novomešan je postal celo olimpijski prvak v telovadbi na orodju na olimpijskih igrah leta 1924 v Parizu. Danes sicer nimamo takih vrhunskih orodjašev, vsekakor pa bomo morali na to spet misliti in delati, da si zagotovimo vsaj srednji kader tekmovalcev. Dober orodjaš ne postane v enem letu; potrebno je tudi deset in več let žilavih vaj, da postaneš mojster orodja. Znano je, da orodjaši dosegajo največje uspehe po dolgotrajni vadbi šele v zrelih moških letih.

Zato moramo stalno skrbeti za dotok delavske in obrtniške mladine v telovadnice. Ta bo nadomestila dijake, ki po končani gimnaziji odhajajo iz Novega mesta. Fizične referente v sindikalnih podružnicah, uprave in direktorje podjetij čaka tu še precej dela. Ob vsaki priliki opozarjamo na značaj telesne vzgoje, katere začetek je v telovadnici. Zdrave, vesele in močne mladine so predvsem veselje tudi starši. Pokažite ji pot v telovadnico!

Ce se navdušujete nad uspehim smučskim poletom planiškega junaka, če strmite nad vratolomnimi skoki skakalca v vodo, če se čudite vztrajnosti in moči kakega atleta, če vas opozarja nase lepa postava in drža posameznega tekmovalca, potem vedite, da je vse osnove za to dobil v telovadnici. Tu se krepijo mišice, se jekleni volja, tu se kujajo značaji, z eno besedo, tu rase naš zdrav rod, ki bo z veseljem in uspehom opravljal svoje dolžnosti povsod, kamor ga bomo postavili. Močan, sposoben, vztrajen in borben bo tak rod kos vsem nalogam.

Malokatero telovadno društvo ima tolikšen in tako izvežban vadiateljski zbor kot ga ima TD Novo mesto. Požrtvovalni, skromni in neutrudni so, kdo jih še ne pozna! Profesorji Dobovšek, Glonar, Jankovičeva, Smerdu Nuša in Milan, pa ostali: Misljeva, Romih, Karčnik, Gajšek, Turkova in Pelkotova, ti in še drugi se stalno žrtvujejo za dvig telesne vzgoje. Mnogo se trudijo, mnogo uspehov so že pokazali.

PIŠEJO NAM

POGOVOR V TRZISCU

»Dober večer!«

»Da, dober na peči, tukaj pa je hladno. Na vlak moram čakati kar na mrazu.«

»Zakaj pa? Na železniških postajah so vendar čakalnice?«

»Seveda so! Le v Trzišču je ni. Poslopje je kakor grad brez oken in vrat.«

»Potolaji se, morda bomo prihodno zimo čakali na vlak že na toplem! Letos so brali železniški možje, da bo zima mila, pa si niso delali skrbi zaradi nas potnikov.«

Francček.

PREDAVANJA NA VASI SO POTREBNA

V Zužemberku bomo priredili vrsto gospodarskih, poučnih, zdravstvenih in drugih predavanj. Zdad imamo ob večerih dovolj časa za to. Domacim predavateljem, ki bodo zbrani pri krajevnem odboru OF, bodo pomagali predavatelji iz Novega mesta. Skrbeli bomo, da bodo predavanja v vseh zužemberških vaseh čimbolj obiskana, saj bodo vsakomur le v korist! St. Hoiko.

TUDI MI NE ZAOSTAJAMO

Tako pišejo šoferji novomeskega okrajnega prevoznega podjetja OKAP Dolenjskemu listu in sporočajo, kako so se lani borili za izpolnitev svojih planov. V prevoznem kilometrinu so dosegli 99%, v kilometrinu s blagom 99%, v tonah 88%, v tonskih kilometrinu pa 102% plana. Če bi ne imeli toliko rezervni deli za kamijone, bi bili uspehi še boljši.

Najboljši šoferji podjetja zaslužijo vso pohvalo. Nihdar ne odrečejo, četudi je avdiokrat treba voziti v prostem času. Najboljši so bili lani tite: Lojze Obrc, ki je prevozil 30.990 km in 63.472 tonskih kilometrov; Franc Rus je prevozil čez 41.000 tonskih kilometrov, Lojze Gril pa 57.019 tonskih kilometrov. Za njuni ne zaostajajo šoferji Anton Zupancic, ki ima celo nad 94.000 tonskih kilometrov, Karel Zupan in Anton Gaspari. Da pa so šoferji lahko prevozili tako ogromne daljave, se seveda tudi zasluga mehanicnih delavnic podjetja, pomočnikov in vajencev v dejavnici ter vse uprave, ki vestno skrbe za vzdrževanje vozil.

TAKOLE JE PA BILO V RESNICI!

(Pismo iz St. Petra)

Resnici nia ljubo smo napisale to pismo. Priredne smo Novoletno jelko kakor povsod drugod. Pri jelki se je zbralo blizu 220 otrok. Vsi so bili dobro razpoloženi, veselili so se »Rdeče kapice« in darov, ki so se jim obetali. Igrica je bila dobra in je napravila na maličke nepozaben vtis. Nihče jim ni krtil veselega razpoloženja, sploh pa ni bilo tega, o čemer je pisal Dolenjski list 13. januarja. V pojasnilo navajamo: ni res, da so otroci razbili steklo in da bi bili zaradi tega tepeni in suvani. Niti eden ni jokal ali v joku zapustil dvorane. Poštni uslužbenec Alojz Gotlib, ki ga navaja dopisnik z »izpriječencem«, je sam prinesel in postavil na oder okrašen

jelko. Poleg tega je vesten uslužbenec, član sindikata, blagajnik VO OF, član ZB ter pridno pomaga pri vsaki prireditvi. Res pa je, da je ošvrkal s tanko šibico nekajkrat dva hudobna poredneža, dijaka I. razreda gimnazije, ki sta nagajala malim otrokom in motila lepo slavo. Pa ta dva tudi nista niti jokala, niti zapustila dvorane — le nagajala sta drugim.

Vse organizacije, predvsem pa AFZ, so z vnaemo pripravile malčkom Novoletno jelko. Posebno veselje so pripravili pionirjem uslužbenci zobne poliklinike iz Novega mesta, ki so jim podarili šolske potrebščine. — Drugič naj bi se dopisniki zanimali za dogodke na kraju samem in pisali le resnične stvari. Marija Florjančič, Marija Lapajne.

Opomba uredništva: Odgovornost za ne-točne podatke v navedenem dopisu, ki je bil objavljen 13. I. 1951, pade na tovarnico, ki je prinesla v uredništvo vest takko, kakršna je bila tiskana. Z veseljem popravljamo prvotno poročilo in poudarjamo, da nismo hoteli žaliti tov. Gotliba. Dopisnike, ki nam prinasajo netočne vesti, bomo v bodoče hkrati s popravki imenovali s polnim imenom v listu.

GASILCI V ZUŽEMBERKU PRI OBRACUNU

Letošnji občni zbor v Zužemberku je pokazal, da je bilo društvo doslej nedelavno. Temeljito so se porazgovorili, kako bodo pregнали mrtvilo in poskrbeli, da bo društvo spet služilo svojemu namenu. Občni zbor je pozdravil tudi predstavnik okrajne gasilske zveze tov. Mišigoj, ki je ostro grajal nedelavnost društva.

Nov upravni odbor je prevzel obširne dolžnosti. Društveno delo bo treba poživiti, način dela preusmeriti, popraviti takoj motorno brigadino, potrebne bodo redne seje, gasilske vaje in sestanki članstva. Gasilci se bodo povežali z ostalimi organizacijami, pri-tegnili desetine mladink in žensk, ustanovili mladinsko gasilsko četo in ko bo vse to izvršeno, bodo pripravili vse potrebno za ustanovitev gasilske čete na Rebri. — Odbor, ki se je za vse to obvezal z vrsto sklepov, je prevzel odgovorno nalogo. Upamo, da bo kos tem nalogam in da bo dvignil društvo na dostojno višino. St. Hoiko.

PRED POTOVANJEM

KUPI VOZOVNICO v POSLOVALNICI

PUTNIKA

V NOVEM MESTU :: S TEM SE IZOGNE NEPOTREBNEMU GODRNANJU IN GNECI PRED POSTAJNO BLAGAJNO TER OBENEM PRAVILIS PRIJETNEJSE IN UDOBNEJSE POTOVANJE

ampak se hočem izuriti za letalca in padačca, da bom iz zraka lahko tolkel po sovražnih buticah, če pa bi bilo potrebno — in kaj potem? — frnk, skočih iz letala sovražniku za hrbet in mu prekrizlaš vse račune. Nihče ne ve, kakšen užitek mora to biti — skočiti iz višine več sto metrov! Najbrže bi morali kar ljubljanski aerodrom k nam prestaviti z vsemi letali, če bi v bližnji bodočnosti upoštevali naše želje. Ah, bo že kako, saj še ne vemo, kaj bomo pravzaprav delali v našem klubu,« je končal Marjan. Gustl, suh in miran fant, se je premaknil in uganil sem, da bi tudi on rad nekaj povedal; zato sem ga vprašal:

»Ti Gustl pa imaš najbrž kake posebne želje in zamisli?«

»Napravil sem si drugačen načrt,« se je oju-nalil Gustl, »vendar pa še vedno mislim, da ne bom uspel. Če je to odvisno od mene, potem bom napravil takole: ko bo Dušan upravljal letalo, katerega bo preko radijske postaje vodil Milan in ko bo iz letala skakal Marjan, bom stal nekje blizu Milana s fotografskim aparatom in bom vse skupaj posnel na filmski trak, nato pa poslal vsakemu sliko v spomin. veliko, povečano sliko pa bomo obesili na steno v učilnici pilotske šole. Saj bo tudi koristno in zanimivo — ali ne?« je še vprašal in končal Gustl.

»Da nas bo še več skupaj, bom pa jaz postal šofer in bom vozil komandirja eskadrile, Milana, z radijsko postajo in druge tovariše je dopolnil Mirko.

Se so hoteli na ves glas kovati načrte, vendar smo morali preiti na drugo vprašanje — na izvolitev pripravljalnega odbora. Tudi pri tem vprašanju so bili glasni in so kar naravnost povedali koga predlagajo in zakaj ga predlagajo. Povedali so, da so najboljši tovariši in tovarišice in tudi najboljše učenci. Da pa bi bilo delo v boljšem skladu z učenjem in da ne bi cepili dela v klubu tehnike od splošnega učnega programa, so učenci predlagali za člana odbora tudi ravnateljca šole, ki ima za tehniko precej zanimanja in popolno razumevanje, kot so povedali učenci sami. Nov klub je bil ustanovljen — kako pa dela, vam bodo pisali mladi tehnikci sami. Z. F.

Naj bodo volitve v Ljudsko skupščino ponovni izraz neomajne volje našega ljudstva, da vztraja na svoji poti, ki si jo je začrtalo v narodnoosvobodilnem boju!

Avto-moto društvo Črnomelj ne bo med najsiabšimi

V nedeljo 21. januarja je bila letna skupščina Avto-moto društva v Črnomlju. Po pregledu dela je bil sprejet plan za l. 1951. Iz razpravljanja, ki je bilo zelo živahno, smo čuli, da lanski uspehi niso ravno zadovoljivi. Glavni odbor LT je odzvel društvu oba avtomobila in ju dodelil društvu v Novo mesto; volja za delo je po tem dejanju nekaterim članom precej uplahnila. V letu 1948 je bilo naše društvo med najboljšimi v Sloveniji, zato se bo treba o obeh avtomobilih, katere si je društvo nabavilo z lastnimi sredstvi, še pomeniti. Letos bomo usposobili 30 šoferjev-amaterjev, priredili bomo hitrostne dirke, propagandne vožnje itd. Zanimanja za tečaje je precej, treba je le dobiti oba avtomobila. Na čast tekmovalca 10-letnice ustanovitve OF bomo pridobili 50 novih članov v društvu, priredili kulturno prireditev in predavali v Ljudski univerzi o Ljudski tehniki. Odbor se je obvezal, da bo napravil vse, da bo društvo zopet tako, kakršno je bilo pred leti. F. G.

Vsem delovnim kolektivom želimo uspehov polno novo leto.

BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA ČRNOMELJ

Ljudsko tehniko v službo ljudstva in armade! - Vsem delavcem, kmetom in izobražencem okraja Črnomelj, želi vso srečo in kar največ uspehov v letu 1951

Okrajni odbor Ljudske tehnike, Črnomelj

BOŠ 15. FEBRUARJA

tudi ti med tistimi, ki še niso plačali lanske naročnine za »Dolenjski list« in jih bomo v časopisu navedli z imeni?

DOPISNIKI! Dopsis brez podpisov romajo v koš, četudi so dobri! Iz Mokronoga je uredništvo dobilo vrsto pametnih dopisov, ki pa so podpisani le s »K«, A., M. A.« in podobnimi znaki. Podpišite se s polnim imenom in naslovom, da vam lahko odgovorimo!